

Nr 7.

Av herrar **Sjödahl** och **Mattsson**, om förbättring av läraränkorna
Ingeborg Anderssons och Anna Olssons pensionsförmåner.

I enlighet med kungl. propositionen nr 341/1918 beslutade 1918 års riksdag, att vid den då genomförda omorganisationen av statens skeppsgosseskola de förutvarande lärarna, som innehade eller förvärvade full behörighet till ämneslärartjänst vid nämnda skola, skulle befordras till innehavare av de å den nya staten uppförda ämneslärartjänsterna. Vid denna omorganisation jämfördes skeppsgosseskolan med kommunal mellanskola och högre folkskola, och vid 1918 års löneroglering jämfördes också ämneslärarna vid skeppsgosseskolan med lärarna vid dåvarande yrkesbestämde högre folkskolor och erhöilo samma löneställning som dessa. — Vid den allmänna revision av det statliga lönesystemet, som av Kungl. Maj:t uppdrogs åt 1928 års lönekommitté, ansåg denna, att den genom 1918 års löneroglering åvägabragta jämförddheten mellan ämneslärare vid skeppsgosseskola och högre folkskola alltjämt borde bibehållas, och hänförde båda till lönegrad 19. — Lärarlönesakkunniga av år 1936 föreslogo, att lärare vid kommunal mellanskola och högre folkskola utan adjunktskompetens skulle placeras i lönegrad B 21, vilket förslag bifölls av 1938 års riksdag. Kungl. Maj:t förordnade emellertid, att sådan lärare, som varit ordinarie före den 1 mars 1927, skulle åtnjuta lön enligt B 22. — Som skeppsgosseskolan då stod inför sin indragning, blevo dess lärare, som alla voro ordinarie före sagda dag, oförskyllt icke delaktiga av denna löneroglering beträffande såväl löner som pensioner.

Efter den av 1918 års riksdag beslutade omorganisationen av skeppsgosseskolan blevo alla de ordinarie skeppsgosselärarna i Marstrand och två av dem i Karlskrona befordrade till de nya ämneslärartjänsterna och kommo därmed i åtnjutande av den av riksdagen antagna nya statens löne- och pensionsförmåner utom i ett betydelsefullt avseende, nämligen att de i fråga om änke- och pupillpensionering fortfarande skulle tillhöra flottans lilla och ur pensions-synpunkt oförmånliga pensionskassa. De nytillträdande lärarna däremot skulle i detta hänseende tillhöra folkskollärarnas änke- och pupillkassa. Deras änkor tillförsäkrades därmed en betydligt högre pension, som framgår av följande siffror:

De gamla lärarnas änkor: Pension kr. 360:— t. o. m. maj 1941, därefter kr. 780:—, nu utgående kristillägg kr. 336:— eller tillsammans kr. 1 116:—. Årlig pensionsavgift kr. 54: 48.

- De nyanställdas änkor: Pension enligt V. K. 508/39 kr. 1 272:—, nu utgående kristillägg kr. 553:— *eller tillsammans kr. 1 825:—*. Årlig pensionsavgift kr. 130:— t. o. m. juni 1935; därefter kr. 136:—.
- Folkskollärarynkor: Pension kr. 1 752:—, nu utgående kristillägg kr. 543:— *eller tillsammans kr. 2 295:—*. (Se bil.)

I kungl. propositionen nr 341/1918, som antogs av riksdagen, framlades emellertid varken av de sakkunniga, av de i ärendet hörda myndigheterna eller av departementschefen någon motivering av det moment i förslaget, att lärarna vid skeppsgosseskolan skulle uppdelas i två olika kategorier beträffande änkepensioneringen. Genom detta beslut vederfors tydligen de gamla lärarna en orättvisa, då de hade icke blott samma tjänsteställning, arbetsuppgifter och skyldigheter som de nytillträdande utan ock ända upp till ca 20 år längre tjänstetid vid institutionen. Det synes rättvist, om de också liksom i löne- och pensionshänseende blivit likaberättigade beträffande änke- och familjepensionen. Det bör påpekas, att riksdagen samtidigt bestämde, att i staten för skeppsgosseskolan skulle upptagas ett anslag på kr. 200:— per lärare såsom statsbidrag till folkskolläraernas änke- och pupillkassa till *alla* de ordinarie ämneslärarna, varav man med visst skäl kunde draga den slutsatsen, att *alla* ämneslärarnas änkor skulle åtnjuta samma pensioner.

De framställningar om likställighet i pensionshänseende, som gjorts av de äldre lärarna och även av änkorna, ha ej tillmötesgått av bl. a. det skälet, att flottans pensionskassa ej velat förlora några av sina medlemmar. Sedan denna kassa år 1937 övertagits av staten, kunna dessa hinder ej längre åberopas, då man ser hela frågan mot bakgrunden av vad som ovan anförts.

Ämneslärarna Johannes Anderson och Arvid Olsson, vilka avlidit — den förre den 13 mars 1941 och den senare den 13 februari 1939 — utnämndes båda till ordinarie lärare vid skeppsgosseskolan i Marstrand år 1907, sedan Anderson från år 1903 tjänstgjort vid samma skola i Karlskrona. Båda blevo ordinarie ämneslärare i Marstrand efter omorganisationen 1918. Anderson tjänstgjorde till år 1937 — största delen därav som 1:e lärare eller t. f. rektor — då skolan nedlades och han pensionerades. Olsson tjänstgjorde i Marstrand till år 1932 och efter begärd transport i Karlskrona till kort före sin död.

Deras änkor Ingeborg Anderson, född 12/6 1884, och Anna Olsson, född 10/5 1886, uppbära nu, sedan den årliga pensionen t. o. m. den 27 maj 1941 utgått med kr. 360:—, per månad kr. 93:— i pension. Enär denna pension understiger existensminimum, då den ungefär blott räcker till bostad och bränsle, hava de båda änkorna måst tillgripa sina små besparingar, men som dessa till största delen under krisåren måst förbrukas, och som de båda nått

en sådan ålder — ca 60 år —, att de ej kunna åtaga sig något förvärvsarbete, är det med största oro de se mot framtiden. Man måste därför säga sig, att denna deras pension är orimligt liten och att deras ställning är beklagansvärd, i all synnerhet om man betänker, att båda deras makar fullgjort en mer än 30-årig, väl vitsordad statstjänst.

En förbättring av de båda änkornas pension måste anses vara berättigad och välmotiverad. Ett bifall skulle ej heller förorsaka statsverket några större kostnader varken nu eller framdeles, då en liknande pensionshöjning endast kan bli aktuell i två parallella fall.

Då ett riksdagsbeslut i motionens syfte blott kan anses innebära ett tillrätaläggande av en kanske förbisedd detalj i ett tidigare riksdagsbeslut, som till sina verkningar visat sig ödesdiger för vederbörande, synas starka skäl tala för, att en rättelse härutinnan nu bör göras.

Med stöd av vad ovan anförts få vi föreslå,

att riksdagen måtte besluta, att läraränkorna Ingeborg Anderson och Anna Olsson tillerkännas antingen den pension, som de skulle hava erhållit, om deras makar vid omorganisationen av skeppsgosseskolan år 1918 överförts till folkskollärarnas änke- och pupillkassa, eller ock den pension, vilken de skulle hava erhållit, om deras makar förblivit i folkskolans tjänst.

Stockholm den 15 januari 1946.

Edgar Sjödahl.

Oscar Mattsson.

Bilaga.

P. M.

angående pensionsbelopp för vissa änkor med hel pension.

Till ensam änka efter ämneslärare vid skeppsgosseskola med nyreglerat familjepensionsunderlag å 1 020 kronor utgår för närvarande enligt statens pensionsanstalts reglemente följande förmåner för år:

	Kronor
Ny familjepension enligt kungörelsen nr 508/1939	1 272:—
Procentuellt tillägg	330: 72
Kristillägg	222: 72

Summa förmåner 1 825: 44

Motsvarande belopp till ensam änka efter folkskollärare i lönegrad LO 17 utgöra enligt folkskollärarnas familjepensionsreglemente för år:

	Kronor
Familjepensionens grundbelopp	1 752:—
Rörligt tillägg	262: 80
Kristillägg	280: 32
	<hr/>
Summa förmåner	2 295: 12

Stockholm den 31 december 1945.

Carl Rönning.
